

Gemeente Ommen

Onderzoeksprogramma 2011

*Rekenkamercommissie Ommen
maart 2011*

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Leeswijzer	4
3. De longlist van onderwerpen	5
4. De shortlist van onderwerpen	6
5. Het te onderzoeken onderwerp 2011	8
6. Nawoord	9

1. Inleiding

In het voorliggende onderzoeksprogramma presenteert de rekenkamercommissie Ommen haar onderzoeksprogramma voor het jaar 2011. De taak van de rekenkamercommissie is het onderzoeken van de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gemeentelijk beleid. Als onafhankelijk lichaam heeft de rekenkamercommissie de taak om het intern functioneren en het extern presteren van de gemeente en de daarmee verbonden instellingen te beoordelen en te (doen) verbeteren. Voorafgaande aan deze onderzoeken wordt een onderzoeksprogramma opgesteld waarin staat aangegeven welke onderzoeken de rekenkamercommissie voornemens is uit te (laten) voeren.

De rekenkamercommissie stelt haar onderzoeksprogramma bij voorkeur op door het raadplegen van verschillende bronnen. Onder deze bronnen vallen onder andere:

- Een eigen inventarisatie door de leden van de Rekenkamercommissie
- Inbreng van mogelijke onderzoeksonderwerpen door raadsfracties uit de gemeenteraad
- Ook de inbreng van mogelijke onderzoeksonderwerpen door burgers uit de gemeente Ommen kan een bron zijn.

In de voorgaande jaren heeft de rekenkamercommissie in Ommen onderzoek gedaan naar de volgende onderwerpen:

Uitvoering Wet maatschappelijke ondersteuning: 2010

Toeristisch en Recreatief beleidsplan: 2009

Reserves en voorzieningen: 2008

Informatievoorziening project de Drieslag: 2007

De rekenkamercommissie heeft op 22 november 2010 met het presidium van de gemeente Ommen gesproken over de mogelijke te onderzoeken onderwerpen 2011. Bij de uiteindelijke keuze welk thema geschikt is voor onderzoek in 2011 is met de voorkeur van de raadsleden rekening gehouden.

De rekenkamercommissie heeft besloten om in 2011 onderzoek te doen naar het grondbeleid.

De rekenkamercommissie van de gemeente Ommen bestaat uit drie externe leden die ondersteund worden door een secretaris.

De rekenkamercommissie Ommen bestaat uit de volgende leden:

Voorzitter:	Drs. G.D. Johanns
Leden:	Drs. A. H. van Drooge
	Dhr. R. Jonkman
Secretaris:	Mevr. Drs. B. Goosselink

2. Leeswijzer

Voor 2011 heeft de rekenkamercommissie gekeken welke onderwerpen actueel zijn voor de gemeente Ommen. Daarvoor heeft de rekenkamercommissie zelf onderzoek gedaan en heeft zij overlegd met het presidium van de raad van Ommen. In het overleg zijn door de fracties ook suggesties gedaan voor het onderzoek. Die suggesties zijn door de rekenkamercommissie in de selectie zijn meegewogen

Op de longlist 2011, die u aantreft op bladzijde 5, staan onderwerpen afkomstig van de longlist 2010 en twee nieuwe onderwerpen die eveneens actueel zijn voor Ommen.

Er staan onderwerpen op de longlist die geschikt zijn voor onderzoek op dit moment en onderwerpen die geschikt kunnen zijn voor onderzoek in 2012 en volgende jaren. Een reden dat een onderwerp nu niet geschikt is voor onderzoek kan zijn dat de organisatie net bezig is om nieuw beleid te ontwikkelen op dat gebied. Het is dan zinvoller om even te wachten met onderzoek, zodat met het nieuwe beleid ervaring opgedaan kan worden. De resultaten van een dergelijk onderzoek zullen dan actueler zijn en de aanbevelingen zullen beter en sneller opgepakt kunnen worden.

Uit de longlist zijn vier onderwerpen geselecteerd die voor onderzoek in aanmerking komen voor 2011. Deze treft u aan op de shortlist op bladzijde 6.

De vier onderwerpen zijn geschikt voor onderzoek in 2011. Ze staan niet in volgorde van belangrijkheid. Bij de vier onderwerpen staat een korte toelichting met daarbij een aantal onderzoeksvragen, zodat u een beeld krijgt van de breedte en diepte van het onderzoek. De onderzoeksvragen zullen voorafgaand aan de aanvang van het onderzoek - en in overleg met de onderzoekers -scherper geformuleerd worden.

Hoewel er vier thema's geselecteerd zijn voor onderzoek in 2011 wil dat niet zeggen dat alle vier onderwerpen ook onderzocht zullen worden in 2011. Vanwege beperkte tijd en beperkte financiën zullen de prestaties van de rekenkamercommissie naar verwachting beperkt blijven tot het doen van 1 onderzoek.

3. De longlist van onderwerpen

De longlist 2011 bevat de volgende onderwerpen:

Algemeen

Multifunctioneel Centrum Carroussel
Subsidiëren van instellingen/subsidieverlening
Onderzoek naar het doen van onderzoek
Toepassing Wet Bescherming Persoonsgegevens door de gemeente Ommen

Communicatie

Interactieve beleidsvorming en burgerparticipatie
Effectiviteit van inspraakprocedures
Publieke dienstverlening

Financiën

Begroten en financieel sturen van projecten
Hoe smart is de begroting en stuurt de raad op de programmabegroting

Jeugdzaken

Nieuw: Jongerenwerk
Nieuw: Verkeersveiligheid scholen

Sociale zaken

Effecten armoedebeleid
Wet sociale werkvoorziening

Wonen

Woningenbeleid

Bouwen

Besluitvorming en sturing revitalisering Westelijke Binnenstad

Grondbeleid

Grondbeleid

Veiligheid

Veiligheid in de woonomgeving
Verkeersveiligheid

4. De shortlist van onderwerpen

De volgende onderwerpen uit de longlist zijn door de rekenkamercommissie geselecteerd voor onderzoek in 2011 en in het overleg met het presidium aan de orde geweest:

- I. Het woonbeleid;
- II. Het grondbeleid.
- III. Effectiviteit van inspraakprocedures
- IV Verkeersveiligheid

I HET WOONBELEID

De gemeente Ommen heeft een 'Visie wonen, welzijn, zorg'. De visie vormt een raamwerk om met de aangewezen partners samen te werken aan het verfijnen van het aanbod aan welzijn, wonen en zorg in Ommen. De visie moet de verantwoordelijkheid en de behoefte van de burgers centraal stellen.

Algemeen

Bij het woonbeleid kan op een tweetal aspecten ingezoomd worden. Ten eerste op de woonvisie waarbij corporaties betrokken zijn en de prestatie-afspraken. Ten tweede op het huisvestingsbeleid, waarbij het accent ligt op de leefbaarheid en het huisvestingsbeleid in relatie tot de bewoners. De vraag hoe burgers het wonen ervaren is daarbij van belang.

De gemeente kan als regisseur optreden bij haar woonbeleid en de vraag die gesteld kan worden is of zij dat ook (voldoende) doet.

Onderzoeksvraag

Is het woonbeleid van de gemeente Ommen er (voldoende) op gericht om verschillende doelgroepen aan te trekken, zoals jongeren, senioren, gezinnen?

Deelvragen

Heeft de gemeente een woonvisie ontwikkeld?

Hoe spelen de marktpartijen daarbij een rol?

Is er voldoende aandacht voor doelgroepen en hoe wordt daarop gestuurd?

Zijn er prestatieafspraken gemaakt met woningcorporaties en worden die prestaties nagekomen?

Wat is de rol van de raad daarin?

Hoe stuurt de raad op het woonbeleid?

In hoeverre kun je met het woonbeleid je doelgroepen bereiken?

II HET GRONDBELEID

Het huidige beleid van de gemeente Ommen is dat zij bij voorkeur een actief grondbeleid voert en risicodragende posities inneemt. Doelstelling daarbij is ook om voor de middellange termijn voldoende gronden beschikbaar te hebben om de gewenste ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te kunnen realiseren. Er is een aantal grote projecten gaande waarin de gemeente risicodragend participeert. De belangrijkste ontwikkeling in 2011 is de start van de planologische procedure voor een nieuwe duurzame woonwijk in het gebied Ommen-Oost en de verdere uitvoering van de projecten de Drieslag en de Centrumvisie.

Algemeen

Grondbeleid is één van de meest complexe delen van het gemeentelijk beleid. Het kan grote politieke en financiële consequenties hebben. Voor een goede uitvoering van de controlerende en kaderstellende taak van de raad is het daarom van belang dat de regels goed worden vastgelegd en dat de verslaglegging met betrekking tot de uitvoering van het grondbeleid zo transparant mogelijk plaatsvindt.

Onderzoeksvraag

Wat zijn de doelen die met het grondbeleid worden nagestreefd en wordt het grondbeleid doelmatig en doeltreffend uitgevoerd?

Deelvragen

Heeft de raad kaders gesteld voor het grondbeleid en zijn deze kaders volledig?

Zijn er uitgangspunten en voorwaarden voor een goed grondbeleid geformuleerd?

Op welke wijze wordt omgegaan met risico's?

Op welke wijze wordt verantwoording afgelegd over het grondbeleid en volstaat deze verantwoording?

III EFFECTIVITEIT VAN INSpraakPROCEDURES

De gemeente Ommen heeft een algemene inspraakverordening. Daarin wordt naast de mogelijkheid van inspraak ook aandacht besteed aan interactieve beleidsvorming en burgerparticipatie, als alternatieve vormen van inspraak.

Algemeen

De wijze waarop burgers van Ommen betrokken worden bij inspraakprocedures wordt in dit onderzoek nader bekeken.

Onderzoeksvragen

Hoe wordt vorm gegeven aan de inspraak van de burger;

Is dit effectief in de zin dat invloed wordt uitgeoefend;

Wordt de betrokkenheid van burgers daarbij ook vergroot?

IV VERKEERSVEILIGHEID

De gemeente Ommen heeft een verkeersstructuurplan. In dat verkeersstructuurplan staan als doelstellingen aangegeven dat de gemeente wil:

- * blijven bewegen
- * verder kunnen groeien;
- * de regio aanjagen;
- * een aantrekkelijke plek zijn:
- * veilig zijn;
- * blijven ademen

Onderzocht zou kunnen worden wat er gedaan wordt op het gebied van verkeersveiligheid. Wat is de effectiviteit van de verkeersmaatregelen geweest? In hoeverre hebben de maatregelen bijgedragen aan het oplossen van de veronderstelde problemen. In hoeverre is het beleid zodanig ontwikkeld dat goede toekomstige ervaringen verwacht mogen worden.

5. Het te onderzoeken onderwerp 2011

GRONDBELEID

Aanleiding

De rekenkamercommissie van Ommen heeft, mede naar aanleiding van gesprekken met het presidium van de raad van Ommen, besloten in 2011 onderzoek te doen naar het grondbeleid zoals dat in Ommen gevoerd wordt. In het onderzoek wordt de aandacht in belangrijke mate gericht op de kaderstellende en controlerende rol van de raad.

Toelichting

In de begroting 2011 van Ommen wordt aangegeven dat de gemeenteraad van Ommen zich in het verleden heeft uitgesproken om bij voorkeur een actief grondbeleid te voeren en daarbij risicodragende posities in te nemen. Doelstelling daarbij is om ook voor de middellange termijn voldoende gronden beschikbaar te hebben om de gewenste ruimtelijke en maatschappelijke doelstellingen te kunnen realiseren. Er is een aantal grote projecten gaande waarin de gemeente risicodragend participeert. De grondverwerving heeft zich de afgelopen jaren geconcentreerd in het gebied Ommen Oost. In dit plangebied is ca. 55 ha grond voor de realisering van woningbouw en voorzieningen in eigendom verworven. Voor een belangrijk deel zijn deze aankopen door de gemeente zelf gerealiseerd. Voor een ander deel is samenwerking gezocht met twee marktpartijen en zijn de eigendommen van deze partijen tegen kostprijs overgenomen. Daarnaast heeft de gemeente voor de ontwikkeling en uitvoering van de centrumvisie diverse eigendommen verworven.

Uit de gesprekken met het presidium is gebleken dat een aantal raadsleden zich inmiddels zorgen maakt of de risico's als gevolg van het actieve grondbeleid wel voldoende zijn afgedekt en of de raad wel voldoende en tijdig geïnformeerd wordt. Daarnaast wordt de vraag gesteld of in een gemeente als Ommen het grondexploitatiebeleid wel op deze manier uitgevoerd moet worden, gelet op de grote financiële belangen die hierbij op het spel staan.

De rekenkamercommissie is voornemens te onderzoeken in hoeverre de zorgen die deze raadsleden zich maken gegrond zijn of dat deze vooral voortkomen uit een beperkte informatieverstrekking aan de raad. Mede als gevolg van het gevoelige karakter van deze informatie kan bij de raad het idee ontstaan dat een deel van het eigenlijke besluitvormingsproces zich achter de schermen afspeelt. De gevoeligheid van informatie zal een punt van aandacht zijn bij dit onderzoek. De rekenkamercommissie zal er voor waken dat met het onderzoek geen informatie naar buiten gebracht wordt die de positie van de gemeente Ommen in de relatie met andere marktpartijen negatief kan beïnvloeden.

Doel van het onderzoek

Met het onderzoek wil de rekenkamercommissie waar nodig een bijdrage leveren aan het meer transparant maken van de informatievoorziening, de rolverdeling en de risicobeheersing rondom het grondbeleid en de grondexploitaties in de gemeente Ommen. Doel is om de raad beter in staat te stellen om haar kaderstellende en controlerende taak in te vullen.

CENTRALE ONDERZOEKSVRAAG

Is in de gemeente Ommen sprake van voldoende transparantie en risicobeheersing rondom het grondbeleid en de grondexploitaties? In welke mate en op welke wijze draagt de informatievoorziening en de rolverdeling tussen raad en college van B&W daaraan bij?

Het eerste deel van het onderzoek richt zich op de feitelijke kaderstelling – uitgangspunten, doelen en voorwaarden – van het grondbeleid in Ommen. Daarbij komen de volgende deelvragen aan de orde: hoe verloopt het proces, welke procedures zijn vastgelegd ten aanzien van risicoanalyse, informatieverstrekking, kwaliteitsbewaking e.d.

Het tweede deel richt zich op de feitelijke informatieverstrekking en de rolverdeling tussen raad en college. Daarbij komen de volgende deelvragen aan de orde: in welke mate en op welke wijze vindt er over grondbeleid en grondexploitaties informatievoorziening plaats vanuit het college aan de raad? (M.a.w. zorgt het college voor voldoende transparantie en maximale informatie zodat de raad zijn rol kan waarmaken?) Welke rollen vervullen raad en college rondom het grondbeleid en grondexploitaties? Op welke wijze en in welke mate draagt de informatievoorziening en de rolverdeling bij aan de risicobeheersing van het grondbeleid en de grondexploitaties in Ommen? Zijn de kaders voldoende concreet voor de raad om te kunnen sturen en te controleren?

De rekenkamercommissie is van mening dat de onderzoeksvragen het best kunnen worden beantwoord aan de hand het verloop van processen in de praktijk. Daarbij heeft de rekenkamercommissie gekozen voor een tweetal praktijkgevallen: Het eerste betreft de grondaankopen en grondexploitaties in het kader van de Drieslag. Het tweede betreft de grondaankopen en grondexploitaties in Ommen-Oost. De keuze voor deze twee is gebaseerd op het gegeven dat beide projecten sterk van elkaar verschillen qua karakter en ook wat betreft de periode waarin het proces zich afspeelt. De rekenkamercommissie wil daarmee voorkomen dat zij komt met onderzoeksconclusies en aanbevelingen die gebaseerd zijn op een incident of die inmiddels in de tijd zijn achterhaald.

6. Nawoord

De rekenkamercommissie hoopt met de uitvoering van het onderzoeksprogramma 2011 een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan de verbetering van het openbaar bestuur in Ommen.